

Memo

memonummer 1
datum 2 juli 2018
aan Katinka Bust
van Hans van den Biggelaar
Hans Koopmanschap en
Jori Colijn
kopie Martijn Elings
project IVO-P Irenestraat te Deurne
projectnr. 0433460.00
betreft Resultaten proefsleuvenonderzoek en doorstart opgraving

Beste Hans en Katinka,

Aanleiding

Aan de Irenestraat in Deurne, direct ten zuiden en oosten van de kerk en bijbehorende begraafplaats, worden 15 nieuwbouwwoningen gerealiseerd. Het plangebied is op dit moment deels in gebruik als grasveld en deels als volkstuin. De voorgenomen herinrichting van het perceel zal bodemverstorende werkzaamheden met zich meebrengen. Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek volgt op een eerder in uw opdracht uitgevoerd archeologisch bureau- en booronderzoek.

Eerste bevindingen proefsleuven

In opdracht van Bots Bouwgroep heeft Antea Group op 12 en 13 juni 2018 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied. Daarbij zijn feitelijk twee vindplaatsen aangetroffen. De eerste vindplaats betreft enkele nieuwe tijdse sporen langs de Irenestraat aan de zuidzijde van het gebied. Hier zijn diverse losse sporen aangetroffen zonder dat er een duidelijk gebouw of indeling van een groter erf kan worden verondersteld. In de rapportage zullen de sporen nader uitgewerkt worden, maar voorzien wordt dat deze vindplaats niet als behoudenswaardig wordt aangemerkt.

Vindplaats 2 zal in dezelfde uitwerking wel als behoudenswaardig worden aangemerkt en bestaat uit een (deel van een) crematiegrafveld uit voorlopig de late ijzertijd of vroege Romeinse tijd. Er zijn resten aangetroffen van twee begravingen in een aardewerken container waarvan beide en bloc zijn gelicht. Na de uitpreparatie zal het vaatwerk van de container meer specifiek gedateerd kunnen worden. De eerste begraving bestaat uit een lage cilinder van handgevormd aardewerk die opmerkelijk dun is uitgevoerd. Op basis van de veldwaarneming is deze container mogelijk compleet bewaard. De tweede crematiebegraving betreft een cilinder die zeer waarschijnlijk aan de bovenzijde reeds is afgetopt. Op basis van de veldwaarneming wordt verondersteld dat hier noch de container noch de begraving meer compleet aanwezig zijn.

De begravingen op vindplaats 2 zijn waarschijnlijk alleen de diepste resten van de oorspronkelijke funeraire elementen. Tijdens het veldwerk is gezocht naar resten van de oorspronkelijke grafheuvel en een mogelijke kringgreppel. Geen van beide werden aangetroffen. Niet uitgesloten kan worden dat het losse bijzettingen zijn geweest zonder duidelijke herkenningspunten aan het maaiveld. Het strekt tot aanbeveling een vraagstelling naar de aard en omvang van de individuele grafmarkers mee te nemen in het vervolgonderzoek.

Uitbreiding

Tijdens de proefsleuffase is een eerste begraving aangetroffen. In overleg met de opdrachtgever en de adviseur van de bevoegde overheid (ODZOB) is besloten om gebruik te maken van de aanvullende m2 proefsleuven die in het PvE

waren voorzien. Met de inzet van deze m2 is getracht de vindplaats (vindplaats 2) nader te duiden en te begrenzen. Bij deze uitbreiding kwam de tweede begraafing aan het licht.

Doorstart naar opgraving

Op basis van de resultaten van het veldwerk adviseert Antea Group een doorstart naar een opgraving te maken voor een berekend deel van het plangebied. Op basis van de in de proefsleuven- en de aanvullende m2 waargenomen sporen adviseren we de doorstart te beperken tot de in de kaartbijlage aangegeven zone van 1.500 m2. Indien er in dit gebied geen verdere begravingen worden aangetroffen stellen we voor de zone ten noorden en ten zuiden van het centrale vlak ook open te graven. Daarna zijn er twee mogelijke conclusies:

- 1) De kern van het grafveld ligt niet binnen het voorliggende plangebied van Bots Bouwgroep maar moet daarbuiten liggen. In dat geval heeft het onderzoek een randzone of in ieder geval een minder intensief benut deel van een groter grafveld opgeleverd;
- 2) Er worden nieuwe begravingen aangetroffen binnen dit vlak. In dat geval moet worden gezien of een uitbreiding binnen de rest van het plangebied nodig is om het grafveld binnen het plangebied in noordelijke en zuidelijke richting te begrenzen. Dit moet worden besproken binnen het geheel van opdrachtgever, diens archeologisch uitvoerder en de bevoegde overheid en diens adviseur, ODZOB.

Aanvulling op het PvE

We stellen praktisch voor geen nieuw PvE op te stellen maar te volstaan met een zogenoemd oplegvel. Onderdeel van het oplegvel zou in dat geval de bijgevoegde opgravingscontour zijn. Ook adviseren we een vraagstelling op te nemen naar de aard van de onderzijde van de bouwvoor. Daarbij zou tijdens de opgraving onderzocht moeten worden of de onderzijde van de laag die het archeologisch vlak afdekt aanwijzingen bevat of funeraire elementen van het grafveld (kringgrepels e.d.) ooit wel aanwezig zijn geweest (maar reeds zijn opgenomen in het bovenliggende dek).

Nieuwe onderzoeksvragen opgraving

1. Wat is de verschijningsvorm, omvang, datering en landschappelijke ligging van de begravingen?
2. In welke mate zijn de aangetroffen graven nog intact?
3. Zijn er tendensen in locatiekeuze van nederzettingen en grafveld waar te nemen? Welke vestigingsfactoren spelen een rol?
4. Gaat het om begravingen binnen of buiten een nederzettingsterrein?
5. Wat is de verhouding tussen gave en verstoorde graven (%)?
6. Was is de exacte gebruiksduur van het grafveld? Welke graftypen zijn te onderscheiden? Hoe is de ontwikkeling van het grafveld te duiden in de tijd?
7. Wat kan er over de bevolkingsopbouw (geslacht en leeftijd) worden gezegd?
8. Hoe zijn graven en/of grafveld als territoriaal marker gebruikt en gedurende welke periodes?
9. Zijn er individuele en meerpersoonsgraven te onderscheiden? Wat valt daaruit af te leiden?
10. Welke graftypen zijn aangetroffen? (urnbegraving, losse crematie, inhumatie e.d. : conform de indeling van Hiddink, type A-F)
11. Welke vormen van bovengrondse 'architectuur' behorend bij de graven zijn aangetroffen? (greppels, kuilen, paalmarkeringen etc.)?
12. Is er sprake van bijgiften? Zo ja, waar bestaan deze uit? Wat kan er op basis hiervan worden gezegd over het grafritueel? En wat over chronologische en/of geografische variatie binnen het grafveld? En wat over de sociaal-economische verhouding?
13. Bevat de onderzijde van de bouwvoor aanwijzingen van funeraire elementen van het grafveld die ooit aanwezig zijn geweest, maar nu zijn opgenomen in het dek?

Uitvoering van de opgraving gebeurt na opdracht daartoe van de opdrachtgever en nadat het oplegvel is goedgekeurd.